

ЗДРУЖЕНИЕ НА РАКОМЕТНИ КОНТРОЛОРИ И ДЕЛЕГАТИ НА МАКЕДОНИЈА
бул. Кузман Јосифовски Питу бр. 15 - 1000 Скопје

П Р А В И Л Н И К
за ДОЛЖНОСТИ на ДЕЛЕГАТ –
КОНТРОЛОР на РАКОМЕТЕН
НАТПРЕВАР

Скопје, 15.06.2025 год.

ЗДРУЖЕНИЕ НА РАКОМЕТНИ КОНТРОЛОРИ И ДЕЛЕГАТИ НА МАКЕДОНИЈА
бул. Кузман Јосифовски Питу бр. 15 - 1000 Скопје

ДОЛЖНОСТИ НА ДЕЛЕГАТ-КОНТРОЛОР НА РАКОМЕТЕН НАТПРЕВАР:

ВОВЕД

Овој документ има за цел да постигне одредени стандарди за квалитетно извршување на работата на делегатот-контролорот (во понатамошен текст делегатот), така што на делегатот ќе му се обезбеди квалитетна подготовка пред, за време и по натпреварот.

За да се олесни дел од следењето на извршената работа, документот е составен како контролна листа на поединечни извршувања.

Зборовите „делегат“, „играч“, „службено лице“, „судија“, „судиски пар“ се однесуваат подеднакво на машки и женски лица.

Термини и кратенки:

ЗРКМ - Здружение на ракометни контролори и делегати на Република Македонија

РФМ - Ракометна Федерација на Македонија

НК – Комисија за натпреварување на РФМ

Комесар - лице задолжено за водење на натпреварот

Комисија за делегирање - тело во рамките на системот на натпреварување кое ги одредува судиите и делегатите за одреден натпревар

ОСНОВНИ УПАТСТВА

Делегатот-контролор мора да дојде на натпреварите од натпреварувањето под надлежност на Ракометна федерација на Македонија пристојно облечен, со кошула и сако. Одело не е задолжително, но се препорачува. Со овој начин и изглед, делегатот остава поодговорен и официјален впечаток кон сите учесници на натпреварот.

За натпреварите од помладите возрасни групи, делегатите мора да дојдат пристојно облечени - не мора да носат кошула и сако.

ПРЕД ПОЧЕТОКОТ НА НАТПРЕВАРОТ:

Обврски на делегатот:

- 1) Доаѓање во салата е 60 минути пред почетокот на натпреварот.
- 2) Запознавање со службените лица на домашната и гостинската екипа.
- 3) Запознавање на комесарот за безбедност на натпреварот, менаџерот за натпреварот.
- 4) Врши проверка дали има доволен број присутни редари согласно пропозициите на натпреварување и дали имаат гостите публика?
  - 5) дали се присутни лица за бришење на теренот за игра.
  - 6) Врши контрола на внесувањето на сите учесници во записникот од натпреварот – врши проверка за внесувањето на основните податоци поврзани со основните информации:
    - а. Проверка дали е внесен главниот дежурен службеник - име и презиме + личен идентификациски број, доколку е потребно, зема број на мобилен телефон
    - б. Проверка дали е внесен лекар - име и презиме + број на лиценца за лекар
    - в. Утврдува број на играчи и службени лица
    - г. Проверува статистика во живо за натпреварите од Супер лига, проверува дали е присутен снимателот.
    - е. Проверка на идентитетот на Записничарот и Мерачот на време со лиценца за водење издадена од РФМ и ги опишува сите неправилности во дополнителниот Извештај од натпреварот, кој треба да се достави до НК на РФМ.
  - 7) Врши проверка на теренот за игра:
    - а. Игралиште
    - б. Ширина на линиите
    - в. Простор за замена
    - г. Простор за тренери
    - д. Простор за фрлање
    - ѓ. Голови + исправност на мрежите во соработка со судиите.
    - е. Дали знамето на Република Македонија и знамето на РФМ се истакнати во салата?
    - ж. Дали е инсталирана заштитна ограда околу игралиштето?
    - з. Дали транспарентите се поставени на видливо место?
    - с. Дали официјалниот семафор за резултат и време работи, т.е. дали е исправен?
      - двете полувремиња од 0-30 или од 0-60
      - автоматски сигнал за крај ДА/НЕ
      - екипен-тим тајм-аут – рачно мерење или преку семафор
      - прикажување на исклучени играчи на семафорот – достапно ДА/НЕ
      - максимален број на исклучени играчи што можат да се прикажат на семафорот
    - и. Проверка на просторот за замена; ДА/НЕ
    - ј. Дали има Спикер- најавувач;
  - 8) За време на загревањето на тимот, утврди дали некој од играчите има опрема што не е дозволена + ја проверува опремата (подгаќици, медицински ракави по боја на дресовите, иста боја на чорапи итн.);
  - 9) Играчи - облечени еднообразно, сите голмани од истиот тим мора да имаат иста боја.
  - 10) Судии - бојата на горниот дел од облеката мора да биде различна од бојата на дресовите на екипите и голманите.

11) Официјалните претставници ги потврдуваат играчите и службените лица пред почеток на натпреварот.

12) Воспоставува протокол за тајм-аут на екипите (зелен картон или базер), со јасна комуникација пред натпреварот кој, што, каде и како?

а. На кој начин официјалниот претставник ќе побара екипен тајм-аут?

б. кој дава сигнал за екипен тајм-аут – делегат/записничка маса?

Секои неправилности забележани пред почетокот на натпреварот мора да се отстранат – корегираат навремено.

ЗАДОЛЖИТЕЛНА ОПРЕМА ЗА ДЕЛЕГАТИТЕ:

1) Штоперица – делегатот е должен да го следи времето и е одговорен за точноста на времето за игра. Иако правилата на ракометната игра предвидуваат дека судиите се одговорни за времето и резултатот, во овој случај одговорноста за точноста на времето е на делегатот. Доколку и кај делегатот постои сомнеж, првенствено за резултатот, мора да се донесе заедничка одлука, доколку не може да се донесе заедничка одлука, судиите одлучуваат каков е резултатот.

Одговорноста за преостанатото време за игра е исклучиво одговорност на делегатот.

2) Свирче

3) Хемиски пенкала и фломастери по потреба

4) Сите потребни обрасци пропишани од страна на Комисијата за натпревари на РФМ – извештаи:

а. Дисквалификуван играч (само дисквалификација + извештај)

б. Повреден играч

в. Пропусти во организирањето на натпреварот

г. Настап на тренер кој не е наведен на листата на тренери (лицето не постои во записникот)

д. Настап на играч кој не е на листата на лиценцирани играчи (лицето не постои во записникот)

ѓ. Жалба пред или по натпреварот

е. Пријава од судиите или делегатот до комисијата за натпреварување на РФМ за службени лица или играчи по натпреварот

ж. Пресметка на трошоците за службени лица за натпревари што се внесува во изјавата.

з. Личен - висококвалитетен мобилен телефон за евентуална фотографија на играч – поради проверка за настап на играч на натпревар и преглед на останати лица кои се внесени во записникот од натпреварот.

с. Список на броеви на мобилни телефони: на претседателот на комисијата за натпревари на РФМ или комесарот за натпревари и координаторот на лигата, и наведени е-адреси во врска со дополнителна изјава и комуникација.

ОБВРСКИ НА ДОМАШНАТА ЕКИПА:

1) Обезбедување компјутер со пристап до интернет

2) Печатач – принтер + хартија за печатење

3) Свирка

4) Зелени картони за екипен тајм-аут (ТТО)

5) Жолт, црвен и син картон.

6) Образец за исклучени играчи + држач, доколку семафорот нема опција за внесување исклучени играчи.

7) Образец за регистрација на повреден играч кој мора да има три напади надвор од играта.

8) Фломастер со кој може да се пишува.

9) Акредитации со букви за службените лица

10) Пријава до полиција за натпревар и презентирање на делегатот, заверена и потпишана од полицијата

11) Редарска служба – доволен број редари

12) Јавен мерен уред – семафор + рачна штоперица доколку се расипе семафорот.

ОБВРСКИ НА ДЕЛЕГАТОТ ЗА ВРЕМЕ НА НАТПРЕВАРОТ:

- 1) Контрола на однесувањето на играчите и службените лица на клупите за резервни играчи
- 2) Контрола на работата на записничарот и мерачот на време - одредување како и на кој начин се води електронскиот записник и семафорот.
- 3) Водење поради контрола на записникот од страна на делегатот
- 4) Контрола
  - a. Простор за замена
  - b. Влез и излез на играчи со цел правилна замена на играчи
  - c. Исклучени и повредени играчи за времето на нивното влегување
  - d. Загревање на играчите - мора да постојат услови за загревање
  - e. Однесување на играчите за време на екипните тајм-аути
  - f. Времетраење на екипен тајм-аут (по 50 секунди, проверува звучен сигнал за екипите да се подготват за продолжение на натпреварот)
  - g. За време на натпреварот, ознаките на официјалните лица треба да бидат со јасно видливи букви за идентификација
- 5) Треба да пратат:
  - a. Однесување на гледачите (реакции на судиските одлуки, неспортско однесување, навреди итн.)

Доколку судиите или делегатот забележат дека реакциите на гледачите се несоодветни, на пример, навредување на кој било учесник во натпреварот со навредливи зборови, делегатот или судиите можат да побараат лицето да биде отстрането од спортскиот објект. Ова особено важи за натпревари за помлади возрасни категории.

Важно е да се напомене дека ракометот спроведува нулта толеранција кон насилството, што вклучува навреди врз основа на религија, националност, боја на кожа и други форми на навреди што го ставаат играчот/ите во незавидна положба.

За сето погоре наведено, парот делегат/судија мора да преземе сите мерки за отстранување на горенаведените неправилности, по цена на прекин на натпреварот и повикување на полиција.
  - b. Движење на резултатот на семафорот, записник од натпреварот и личната евиденција
- б) Соработка со судиите во текот на целиот натпревар и бидете им од помош за:
  - a. Утврдување на факти – акција, учесници, последици
  - b. Наоѓање решенија – примена на правила и протоколи
  - c. Консултирање – доколку е потребно и доколку судиите или делегатот повикаат на соработка

Горенаведените точки се однесуваат на специфични ситуации:

- 1) делегатот бара соработка од судиите во рамките на неговата надлежност, со цел да се донесе најдобра можна одлука (на пр. погрешна замена; казнување на службени лица; советување за однесувањето на публиката итн.);
  - 2) во кои судиите бараат соработка и помош од делегатот со цел да се донесе најдобра можна одлука
  - 7) Преземете ги сите активности за да спречите ситуација што може да доведе до протест или поништување на натпреварот
- Делегатот не може да ја промени одлуката на судиите, тој може да советува само во ситуации кога судиите донеле одлука која е спротивна на правилата на ракометната игра и која може да одлучи за победникот на натпреварот. На пример, дисквалификацијата на напаѓачот во последните 30 секунди и судиите по досудената дисквалификација досудуваат и 7 метри - на таков вид на одлука, делегатот мора да реагира и да ги предупредува судиите дека одлуката што ја донеле не е во согласност со правилата на ракометна игра.

ОБВРСКИ НА ДЕЛЕГАТИТЕ НА КРАЈОТ НА НАТПРЕВАРОТ:

- 1) Доколку е потребно да се испратат судиите до соблекувалната;
- 2) Делегатот е должен да информира за точниот број на гледачи во записникот;
- 3) Доколку имало казни што повлекуваат дополнителни изјави, делегатот е должен да побара писмени изјави на обрасците предвидени за казни;

- 4) Доколку е потребно при слаба организација на натпреварот, пополнува формулар или изјава за слаба организација и го доставува до комисијата за натпреварување;
- 5) Жалба за натпреварот – доколку било која екипа најави жалба – времето за најава е најдоцна 30 минути по завршувањето на натпреварот и пред верификација на записникот;
- 6) Ги прибира сите дополнителни извештаи од сторителите за кои е потребно да достават изјави;
- 7) Ги испраќа сите потпишани (оригинални) извештаи до комисијата за натпреварување преку е-пошта;
- 8) Врши верификација на записникот;
- 9) Прави извештај за судењето на судиите од натпреварот;
- 10) Задолжително прави разговор со судиите по натпревар;
- 11) Доставува Извештај - контрола на судењето и ја доставува во рок од 48 часа до комисија за спроведување на натпревари и ЗРКМ преку е-пошта;

Доколку делегатот не е во можност или нема можност, или се чувствува несигурно да го пополни записникот или изјавата, потребно е само да означи во записникот на натпреварот со зборот „Дополнителен извештај ДА“. Во рок од 48 часа, потребно е електронски да испрати дополнителни извештаи до комисијата за натпревари на наведената е-пошта и да ја наведе причината и условите зошто не бил во можност да ги пополни веднаш по натпреварот.

СПЕЦИЈАЛНИ СИТУАЦИИ:

Лицето не може да се најде во записникот од натпреварот

Во случај системот да не препознае лице кое треба да игра на натпреварот, на таквото лице не може да му се забрани играње. **Во случај кога поради некоја причина лицето не е наведено во записникот како лице со право на игра**, делегатот - контролор стапува во контакт со претставникот од комисијата за спроведување на натпревари, задолжен за настап на играчи. После контактот, ако постои можност по тврдење на службениот претставник на екипата дека има право на настап, за уфрлување на лицето да се внесе во записникот од натпреварот, доколку биде внесен, има право на настап, во спротивно поради електронски записник и евиденција нема право на настап.

Претставникот сака да пријави лице и како играч и како службено лице:

Доколку некое лице е регистрирано за клубот и како играч и како службено лице, може да биде внесено во записникот само како играч или само како службено лице на натпревар. Не е дозволено истото лице двапати да се внесе во записникот на натпреварот.

Делегатот не смее да дозволи лице кое е заведено во записникот на натпреварот да се регистрира како главен дежурен. Главен дежурен може да биде само лицето кое е присутно на натпреварот и нема друга функција. На пример: Лице кое е регистрирано како официјален претставник на тимот не може да се регистрира како главен дежурен на натпреварот - ова не е дозволено.

Непристигнување на судиите на натпревар:

Доколку се појави ситуација каде што судискиот пар не се појави на натпреварот, делегатот е должен да ја извести комисијата за натпреварување за недоаѓањето на судискиот пар на натпреварот. Делегатот мора да остане во контакт со комисијата за натпреварување сè додека комисијата не донесе одлука за статусот на натпреварот. Ги известува членовите на комисијата за натпреварување дали согласно правилата на ракометна игра има во публика судии кои се на листата на судии на тој ранг на натпреварување.

Официјалниот лекар не е присутен на почетокот на натпреварот:

Секој клуб е должен да има регистриран лекар како член на клубот.

Добро е познато дека натпреварите не можат да започнат без присуство на лекар. Доколку лицето не е присутно на почетокот на натпреварот, лицето може да се чека согласно времето пропишано во пропозициите за натпреварување, освен ако во еден од двата тима има регистриран присутен лекар. Мора да се напише дополнителен извештај – Извештај за организацијата на натпреварот.

Навредување за време на натпреварот – публика:

Мора да се преземат сите мерки за да се запре навредувањето на сите учесници во натпреварот, првенствено ова се однесува на помладите возрастни групи. Доколку, дури и по комуникацијата со главниот дежурен, луѓето продолжат да ги навредуваат учесниците, натпреварот може да се прекине и може да се повика редарска служба и полиција за да се спречи овој вид „злоупотреба“.

Најмногу коментари и поплаки добивме во помладите возрастни групи каде што некои родители од одредени клубови ги навредуваат не само судиите, туку и играчите. Во такви ситуации, делегатите-контролорите имаат целосна поддршка да го прекинат натпреварот и да ги отстранат оние лица од спортскиот објект кои се однесуваат неспортски.

Ракометот има нулта толеранција за насилство во спортот, што вклучува навредување на сите учесници во спортот.

Фотографии на играчи кои настапуваат на натпревари:

На оваа адреса можете да ги видите сите фотографии од сите луѓе за натпревари кои се активни или најавени. Линк: www.macedoniahandball.com.mk

За време на натпреварите за помлади возрастни групи, би било пожелно делегатот-контролор да провери дали тоа лице е навистина тоа лице. За жал, практиката покажа дека во последните неколку сезони, одредени клубови се обидоа да „измамат“ со перформансите на играчите претставувајќи ги како помлади кога всушност се постари.

Овој линк може да се користи и за сениорски натпревари за да се утврди дали на играчот му е дозволено да настапува во категоријата за сениорско натпреварување.

Физичка конфронтација меѓу учесниците во натпреварот и/или гледачите:

Доколку се случи физичка конфронтација меѓу учесниците во натпреварот (играчи/службени лица), судиите мора да се дистанцираат од физичката конфронтација на доволно растојание од кое можат објективно да го набљудуваат текот на настаните. Делегатот-контролорот на натпреварот, исто така, мора активно да учествува во набљудувањето на ситуацијата и, по смирувањето на конфликтот, да донесе одлука заедно со судиите за продолжување или прекин на натпреварот.

Се оценуваат сите критериуми пред да се донесе одлука за прекин или продолжување на натпреварот.

Здружение на ракометни контролори и делегати на Македонија

Претседател

Марјан Начевски

